
Referat fra regionalt planforum med Ringerike kommune 111125 - Bestemmelser til kommuneplanens arealdel

Saksnr: 2023/87 - 51

Dato: 27.11.2025

Referent Selma-Josephine Charlotte Cecilia Doksæter

Til stede **Ringerike kommune:** Harriet Slaaen, Guro Li, Åse Rønsen, Lars Torstensen Lindstøl
Mattilsynet: Anita Klemensdottir, Øyvind Barkald Aas, Petter Hirsch
Buskerud fylkeskommune: Hilde Hermundsgård Reine, Sara Norup, Selma Doksæter
Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus: Brede Kihle, Trygve Elgheim

Ikke til stede

Sendt til RINGERIKE KOMMUNE, STATSFORVALTEREN I ØSTFOLD, BUSKERUD, OSLO OG
AKERSHUS, MATTILSYNET

Kopi til

Kort om bakgrunn:

Ringerike kommune sin arealdel lå ute på andre gangs høring i perioden 27. juni til 12. september 2025. Mattilsynet opprettholdt sin innsigelse til kommuneplanen på bakgrunn av at drikkevannshensynet ikke er godt nok ivare tatt. Mattilsynet ga innsigelse til manglende hensynssoner for vannkilder og grunnvannsreservoarer, samt mangelfulle planbestemmelser knyttet til hensynsonene.

Ringerike kommune ønsker å løfte saken i Regionalt planforum for å diskutere mulighetene for og hensiktsmessighet av å ivareta drikkevannshensyn i kommuneplanen. Ringerike kommune mener utfordringen i hovedsak ligger i valg av nivå og føringer i bestemmelser sett opp mot hva som kan hjemles i plan- og bygningsloven (pbl.).

Formålet med møtet var derfor å avklare hvordan man kan komme videre i arbeidet med å løse innsigelsen.

Diskusjon og tilbakemeldinger

Ringerike kommune

Ringerike kommune presenterer saken i en PowerPoint, lagt ved som vedlegg. Kommunen ønsker å sikre drikkevannet og målsetningen er den samme som Mattilsynet, men det er ulik forståelse av hvordan dette kan oppnås. De har også kontaktet andre kommuner som har imøtekommet Mattilsynets innsigelse ved å legge inn mer detaljerte bestemmelser, men er usikre på hjemmelsgrunnlaget for dette. Kommunen støtter intensjonen og mener det er viktige hensyn som må ivaretas. De ønsker bistand, spesielt juridisk, til hva som er lovlig og hensiktsmessig å ha i arealdelen.

Forslaget i 2025 inneholder hensynssone H110 og H120, samt bestemmelser i punkt 12.1. Kommunen mener dette er så langt loven gir hjemmel for. Kommunen mener det er viktig for dem at drikkevannshensyn blir ivare tatt når søknader kommer inn.

Kommunen har spørsmål om hva Mattilsynet mener skal til for at bestemmelsene blir tilstrekkelige, og om det mangler hensynssoner. De ønsker også avklaring på om det er hensynssoner som mangler. Oslo og Bærum kommune har uttalt seg og gitt innspill til bestemmelser til hensynssonene.

Kommunen spør om pbl. gir hjemmel for bestemmelsene, og hvordan det juridiske forholdet er mellom arealdelen, drikkevannsforskriften og private avtaler (klausuleringer).

Ringerike kommunen foreslår å tydeliggjøre drikkevann i plankartet, med arealformål *drikkevann* og hensynssoner for nedslagsfelt.

Ferdsl er vanskelig å regulere med hjemmel i plan- og bygningsloven, men drikkevannsforskriften gir hjemmel for å styre ferdsel. Kommunen mener næringsdrivende virksomhet omfattes i pbl., men ikke eks. hundelufting.

Mattilsynet

Drikkevann er kritisk infrastruktur. Mattilsynet viser til pbl. §11-8 som hjemmel for de juridisk bindende bestemmelsene i arealdelen.

Mattilsynet stiller spørsmål til kommunen om områdereguleringen for Ringerike vannverk fortsatt skal gjelde.

- Kommunen svarer ja, og at bestemmelsene i kommuneplanen viser til gjeldende reguleringsplaner.

Ringerike kommune

Kommunen mener at forbudene bør være mer generelle i kommuneplanens arealdel.

Kommunen har mange drikkevannskilder med egne bestemmelser, både i reguleringsplaner og klausuleringsavtaler. Hvis man løfter inn spesifikke bestemmelser for de store drikkevannskildene, kan det gi inntrykk av at de små som ikke har bestemmelser i arealdelen ikke gjelder.

Mesteparten av områdene ligger innenfor LNF-formålet. Kommunen foreslår eventuelt en bestemmelse som sier at det kan skiltes om hvordan man kan ivareta drikkevannskilder.

Kommunen er usikker på om forslag fra andre kommuner (Oslo og Bærum) kan juridisk hjemles i plan- og bygningsloven. Hvis kommuneplanen blir for detaljert, må eventuelt grunneiere varsles. Kommunen spør om dette kan oppfattes som ekspropriasjon av deres rettigheter. Kommunen spør derfor om presise eller spesifikke forhold kan hjemles i pbl.

Hvis kommunen gir bestemmelser, må de være hjemlet i pbl. Dette har betydning for håndheving. Kommunen mener at å hjemle for eksempel ferdselen i pbl. ikke blir riktig, siden drikkevannsforskriften regulerer dette mer spesifikt. I pbl. kan det åpnes for dispensasjon.

- Statsforvalteren kommenterer at forbud for enkelte personer ikke kan hjemles i pbl. (for eksempel å bade).

Kommunen mener det er motstrid mellom vannforskriften og pbl. når det gjelder begrensning av ferdsel (allmannsretten).

Mattilsynet

Mattilsynet viser til pbl. §1-6 og §11-8 som hjemmel for bestemmelser, og refererer til skriv fra Statsforvalteren datert 24. September 2024 (se vedlegg). Mattilsynet mener hensynssonene som er lagt til er greie, men bestemmelsene er for generelle. Formuleringene skaper usikkerhet når folk vil gjøre tiltak innenfor nedbørsfeltene. Mattilsynet mener kommunen ikke trenger å være så detaljerte som å regulere hundelufting. Det viktigste er bestemmelser om ferdsel og forurensning som er gode nok. Hvis slike bestemmelser fremmes og virker fornuftige, kan innsigelsen trekkes. Det er viktig at bestemmelsene er juridisk bindende. Klausuler gjelder bare for grunneiere og ikke allemannsretten, og er derfor ikke tilstrekkelige.

Mattilsynet viser til at de vil gjøre en konkret vurdering av forslag til bestemmelser når de mottar dem fra kommunen.

Mattilsynet kommenterer at situasjonen i dag gjør at man må se annerledes på sikring av drikkevann.

- Ringerike svarer at det er viktig at drikkevannet vurderes på faglig grunnlag. Kommunen mener de ikke har kapasitet eller kompetanse til dette.

Statsforvalteren

Bestemmelsen som er foreslått fra Ringerike kan refereres til ved dispensasjon.

Skilt er i hovedsak søknadspliktig, men det betyr ikke at det nødvendigvis er avhengig av reguleringsplan. Det kan for eksempel lages en bestemmelse om skilting i hensynssonen.

Det kan ikke hjemles i pbl. med spesifikk bruk for spesifikke personer. Det er tvilsomt om pbl. gjelder for detaljerte forhold som å plukke opp etter hunden. Forslaget til bestemmelse legger opp til at gjødsling innenfor hensynssonen antakeligvis blir ulovlig.

Man går vanligvis ikke i detaljer på bestemmelser, men løfter dem opp på et mer generelt nivå.

Konklusjon

- Hensynssonene i plankartet er oppklart, Mattilsynet savner ingen hensynssoner i plankartet.
- Mattilsynet ønsker mer spesifikke bestemmelser enn det som er foreslått, men de trenger ikke være like detaljerte som Oslo og Bærum sine.
- Ringerike viser til at for spesifikke bestemmelser kan svekke drikkevannshensynet, fordi grunneiere kan tro det er kommunens ansvar og ikke deres.
- Statsforvalteren oppfordrer til dialog for å komme frem til bestemmelser som kan aksepteres innenfor rammene av plan- og bygningsloven.
- Mattilsynet understreker at kommunen har et ansvar for å fremme bestemmelser, og at Mattilsynet avgjør om innsigelsen opprettholdes eller trekkes.

Selma-Josephine Charlotte Cecilia Doksæter
Rådgiver

Vedlegg

1 1637176_2024.09.24 SFs svar.pdf